

PROP-KOG/2025-05

17 października 2025 r.

Opinia

w sprawie wniosku o wydanie zezwolenia na umyślne chwytanie zajęcy – gatunku łownego, w celach badawczych.

W odpowiedzi na prośbę MKiŚ z dnia 24.09.2025 r., znak: DLŁ-ZŁ.8142.9.2025.ZM, o zaopiniowanie wniosku Eurofins Agrosience Services Sp. z o.o. o wydanie zezwolenia na umyślne chwytanie w sieci oraz odłownie klatkowe do 30 osobników zająca szaraka (*Lepus europaeus*) w okresie od 15.02.2026 r. do 31.06.2026 r. w okolicach miasta Płock (obwody łowieckie nr 169, 173, 195, 202, 251), w celu przeprowadzenia badań telemetrycznych, **Komisja PROP ds. Ochrony Gatunków opiniuje ww. wniosek pozytywnie.**

Uzasadnienie

Opisane we wniosku metody odłowu (sieci i oraz pułapki żywołowne klatkowe) spełniają warunki art. 9 ust. 3. ustawy z dnia 13 października Prawo łowieckie (Dz.U. z 2025 r. p. 539 t.j.) odnoszące się do gatunków łownych, którym jest zając szarak.

Zgodnie z art. 44 ust. 3 ustawy Prawo łowieckie wniosek spełnia następujące warunki:

- Odłow przeprowadzony zostanie do celów związanych z badaniami naukowymi o charakterze aplikacyjnym [wniosek spełnia również warunek zawarty w art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.2)]. Główną wykonawczynią odłowów to osoba, która przeszła odpowiednie szkolenia dotyczące etycznych aspektów badań nad zwierzętami, mająca doświadczenie w odłowieniu ptaków i współautorka dwóch publikacji naukowych, będących wynikiem projektów, w których zbierano materiał podczas odłowów ptaków.
- Badania nie będą szkodliwe dla zachowania populacji zająca szaraka na obszarze województwa mazowieckiego oraz w obszarze objętym badaniami, ponieważ liczba odłowionych osobników ma być niewielka (do 30 zajęcy), a dane łowieckie wskazują, że populacja w woj. mazowieckim w marcu 2025 r. została oszacowana na około 180 tys. osobników, natomiast w obwodach łowieckich, gdzie planowane są odłowienia, oceniono ją na ponad 4 400 zajęcy (źródło: Bank Danych Leśnych).
- Brak jest alternatywnego rozwiązania dotyczącego przeprowadzenia badań [zostaną wykorzystane powszechnie stosowane metody odłowu zajęcy omówione ww. wniosku].
- Wnioskodawca zaznaczył we wniosku, że zakładane obroże nie przekroczą 3% masy ciała obrożowanych zajęcy. Jest to zgodnie z par. 1 pkt 8 Uchwały Nr 14/2016

Krajowej Komisji Etycznej do Spraw Doświadczeń na Zwierzętach z dnia 17 czerwca 2016 r., który mówi, że do najmniej bolesnych metod znakowania zwierząt zalicza się "Znakowanie nadajnikami telemetrycznymi przyczepianymi na zewnątrz ciała zwierząt za pomocą obroży, szelek, taśm lub kleju (o ile masa nadajnika nie przekracza 3% masy ciała zwierzęcia)".

Komisja ds. Ochrony Gatunków PROP zwraca też uwagę, że w proponowanych badaniach aplikacyjnych, których celem jest „określenie odsetka czasu, jaki zajęce spędzają potencjalnie żerując (proportion of time spent foraging, PT) na polach z uprawami zbóż ozimych, w trakcie etapu ich rozwoju określanym jako wzrost łodygi (międzynarodowa skala rozwoju zbóż BBCH: 30-39)” na uprawach zbóż ozimych oraz kukurydzy” istotne jest dostosowanie metod badań do biologii i behawioru gatunku, tak aby spełniały normy etyczne. Dotyczy to szczególnie fazy odłowu w pułapki żywołowne i zakładania obroży telemetrycznych. Ze względu na objęcie badaniami okresu rozrodczego zajęcia, należy zminimalizować stres oraz negatywny wpływ na rozród i sukces rozrodczy gatunku.

Zając szarak jest gatunkiem szeroko rozpowszechnionym w Europie i Azji. Preferuje otwarte łąki, pola, grunty rolne i pastwiska z żywopłotami i krzewami. To gatunek poliestralny, z okresem rozrodu wynoszącym około 215–256 dni (Bock 2020¹). Sezon rozrodczy zajęcy europejskich przypada na okres od stycznia do października. W rejonach o łagodniejszym klimacie opisano również ich zimową reprodukcję (Hackländer i in., 2011²). Okresami newralgicznymi w rozrodzie są miesiące od lutego do kwietnia, a szczyt urodzeń przypada na maj (Voigt i Siebert 2020³). Okres karmienia młodych trwa średnio 35 dni. Młode karmione są raz na dobę, najczęściej o zmierzchu (Bock 2020). W ciągu dnia młode chowają się w różnej odległości od miejsca karmienia (na obrzeżach ścieżek polnych, rowów lub żywopłotów) i opuszczają je tylko na krótki okres karmienia (Voigt i Siebert 2020). Informacje te są istotne dla poprawnego zaplanowania przerw w odłowach zajęcy w okresie szczytu karmienia młodych.

Rekomendujemy zatem, aby pułapki, w które będą łapano zajęcia, były osłonięte roślinnością, w celu i zabezpieczenia złapanego osobnika przede wszystkim przed drapieżnikami. Taka praktyka stosowana wobec innych małych i średnich gatunków ssaków istotnie minimalizuje ich stres podczas odłowów. Należy jak najkrócej przetrzymywać w pułapkach ciężarne i karmiące samice **oraz blokować pułapki na okres od godziny przed zachodem słońca do trzech godzin po jego zachodzie.** Pułapki powinny być kontrolowane nie rzadziej niż co cztery godziny; wskazane byłoby zaopatrzenie odłowni w systemy alarmowe GSM, przysyłające smsy do zespołu odławiającego.

Wnioskodawca będzie również stosował odłów w sieci. KOG zaleca zachowanie ostrożności podczas odłowów nocnych metodą pędzeń i chwytania w sieci, bowiem może się

---

¹ Bock A. 2020. *Lepus europaeus* (Lagomorpha: Leporidae). *Mammalian Species*, 52, 997: 125–142.

² Hackländer K., Zeitlhofer C., Ceulemans T., Suchentrunk F. 2011. Continentality affects body condition and size but not yearly reproductive output in female European hares (*Lepus europaeus*). [Mammalian Biology](#), 76, 5: 662-664

³ Voigt U., Siebert U. 2020. Survival rates on pre-weaning European hares (*Lepus europaeus*) in an intensively used agricultural area. *European Journal of Wildlife Research* (2020) 66, 67 1-12.

to wiązać z zadeptywaniem młodych. Strategia przetrwania zająca szaraka, w szczególności młodych osobników, opiera się na bezruchu, co zmniejsza prawdopodobieństwo wykrycia i ryzyko drapieżnictwa, ale też naraża je na zdeptanie (Voigt i Siebert 2020).

Niezmiernie ważne jest umiejętne zabezpieczenie osobników przy czynności zakładania obroży telemetrycznej. Badania wykazały, że przy zastosowaniu odłowów w pułapki zarejestrowano przypadki padania osobników podczas zakładania obroży, prawdopodobnie z powodu ostrego stresu związanego z przeprowadzanymi czynnościami (Mayer i in. 2021⁴). Po konsultacji z doświadczonym lekarzem weterynarii pracującym w ośrodku rehabilitacji dzikich zwierząt, KOG potwierdza, że nałożenie na głowę odłowionego osobnika kawałka tkaniny przed przystąpieniem do obrożowania, jest prawidłowym i rekomendowanym sposobem zminimalizowania stresu u zwierzęcia.

dr hab. Sabina Pierużek-Nowak, prof. UW
przewodnicząca KOG PROP
[podpisano elektronicznie]

Otrzymują:

- Ministerstwo Klimatu i Środowiska
- Członkowie PROP
- a/a

---

⁴ [Mayer M.](#), [Haugaard L.](#), [Sunde P.](#) 2021. Scared as a hare: effects of capture and experimental disturbance on survival and movement behavior of European hares. *Wildlife Biology* 3, doi.org/10.2981/wlb.00840